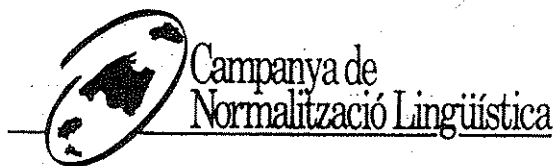

LÍNIA DIRECTA

amb la Campanya de Normalització Lingüística

VI

Palma
1994

Línea Directa

© Aina Moll, A.I. Alomar i Cèlia Riba, segons l'autoria dels textos.

Producció: Campanya de Normalització Lingüística de les Illes Balears

Fotocomposició: Jorvich, s.l.

Impressió: Jorvich, s.l.

Dipòsit Legal: PM-1.364/1991

I.S.B.N. 84-604-8810-1

XX

L'enquesta del CIS sobre les llengües

La publicació d'un tast de les dades d'un estudi del CIS (*Centro de Investigaciones Sociológicas*) titulat *Conocimiento y uso de las lenguas en España*, ha provocat, com de costum, una ampla gamma d'opinions diverses en els mitjans de comunicació, i de comunicacions dels nostres lectors en demanda d'explicacions sobre l'estudi o sobre els comentaris que n'he fet. Parlem-ne.

Vagi per endavant que no hem vist el treball: en coneixem un resum que es va donar als mitjans de comunicació (i que també hem rebut a l'Oficina de la Campanya) amb motiu de la seva presentació. Fins que el tinguem complet i l'hàgim estudiat amb calma, no el podrem jutjar amb coneixement de causa, però l'actualitat del tema m'obliga a parlar-ne, a reserva d'informacions complementàries que pugui donar més endavant.

L'estudi es refereix a les llengües oficials a les Comunitats Autònomes no castellanes, i es presenta com *un primer intento de realizar un estudio que recoja simultáneamente datos sobre conocimiento de las lenguas y su uso, y opiniones sobre temas lingüísticos en el conjunto de las seis Comunidades.*

Evidentment, el tema és delicat, i això condiciona moltes coses. Per exemple, el nom mateix del treball: per no parlar de *las lenguas de España* o de *las lenguas oficiales en España*, s'ha adoptat un títol que podria incloure també les estrangeres. D'altra banda, amb la distinció *castellano / lengua de*

la *Comunidad*, a més de poder emprar el mateix qüestionari a tot el territori estudiat, s'evita mencionar les llengües pel seu nom: no hi ha distorsió en les respostes per un "problema de noms", però en canvi es manté el "tabú" sobre la catalanitat del valencià.

El resum ens informa que el **treball de camp** es va fer el mes d'abril de 1993, amb 4.000 entrevistes, repartides en sis submostres (una per a cada Comunitat Autònoma), a persones de més de 18 anys, i que en el disseny de la mostra es va tenir en compte "l'existència de zones estructurals diferenciades des del punt de vista lingüístic". La pluriinsularitat de la nostra Comunitat i les grans diferències sociolingüístiques que presenta, fa que les **473 persones enquestades a les Illes** constitueixin una mostra molt reduïda, amb un marge d'error molt considerable que afecta la seva fiabilitat, almenys en determinats punts de l'enquesta.

Així i tot, l'estudi em sembla en general **seriós i fiable**, no sols per la solvència de Miquel Siguan, que hi ha prestat la seva autoritzada col·laboració i n'ha elaborat el resum, sinó perquè les dades que dona sobre competència lingüística oral (no hi ha dades sobre la llengua escrita, almenys en el resum) són perfectament coherents amb les dels censos lingüístics de les diferents Comunitats i amb el ritme del procés que assenyalaven.

És llàstima que no s'hagi interrogat els enquestats sobre si tenien una llengua familiar única o compartida. Demanant-los quina és la seva **llengua principal**, es parteix de la hipòtesi d'un bilingüisme generalitzat (que és ben lluny de ser real), i de les respostes podem deduir les mancances en coneixement de la llengua territorial (6% que no l'entenen i 23% que l'entenen però no la parlen, a les Illes Balears), però no les mancances en la llengua oficial de l'Estat, ni la proporció de parlants d'una i altra llengua en família (el 2% que "considera les dues llengües per igual" és la proporció de "bilingües equilibrats" —i és ben natural que sigui tan baixa).

El **desplaçament generacional de la llengua principal** es resumeix així: *Normalmente la lengua principal o habitual se mantiene de padres a hijos. Comparando la lengua habitual de los encuestados con la de sus padres y con la de sus hijos, se advierte un ligero aumento del catalán en Cataluña y del euskera en el País Vasco, mientras que en las restantes Comunidades la situación permanece estacionaria o incluso en ligero retroceso.* És un capítol que haurem d'estudiar a fons quan en tinguem les dades, i que exigeix una reflexió col·lectiva seriosa.

En general, Catalunya va molt per davant les altres Comunitats i les Illes en segon lloc, però molt més endarrere, i en punts concrets som superats. Per

exemple, el 31% dels enquestats del país Basc trien l'euskera com a llengua de l'ensenyament, mentre el català és triat pel 24% a les Balears, el 62% a Catalunya i només el 8% a València. Ara bé, les possibles respostes a aquesta pregunta també han estat redactades "diplomàticament": *en castellano y la lengua de la Comunidad como asignatura voluntaria* (ho tria el 23% a les IB, i el 7% a Catalunya); *en castellano y la lengua de la Comunidad como asignatura obligatoria* (37% i 20%, respectivament); *en la lengua de la Comunidad y el castellano como asignatura obligatoria* (19% i 54%) i *en la lengua de la Comunidad y el castellano como asignatura voluntaria* (5% i 8%). Sumant cadascun del dos grups, obté: *principalmente en castellano* (60% i 27%) i *principalmente en la lengua de la Comunidad* (24% i 62%). Però no es tracta d'ensenyament en les dues llengües, amb una que predomina, sinó de **separació dels alumnes en funció de la llengua d'ensenyament** (és a dir, precisament allò que volem evitar). I amb aquest plantejament tan radical, que un de cada quatre illencs es decanti pel català, és positiu.

I sobretot és positiu l'alt grau de **convivència lingüística** que reflecteixen en general aquestes dades, malgrat les maniobres intoxicadores que tots coneixem. - A. M. (21-3-94).